

nació com la de ll. vg. LUMBRIX, -ICIS > *lombriz* f., en cast. i en diversos dialectes italians del Nord. Segons *AlcM*, *lambrik* també en diversos parlars de la Ribagorçana, Tremp, Balaguer i Pla d'Urgell. I hi ha una forma *lambri* o *zambri* a Eivissa («cuc de gleva, cuc submarí emprat com a esquer», StLlorenç de Balàfia, 1963; *AORBB* III, 11), que deu ser anterior a la Reconquesta, sigui a base d'una forma mossàrab semblant a la castellana, i amb la sibilant convertida en *-ins* en plural; sigui per una forma arabitzada en *-iq*, amb emmudiment d'aquesta consonant profunda en passar al català, com en *alambi* i *EntreDL* III, 71, 121.

Jud (*ASNSL* CXXI, 450; *Rom.* XLVIII, 611) —tot i que no demostra haver reparat en la forma catalana— cridà l'atenció sobre formes romàniques que semblen postular un ll. vg. *LIMBRICUS: de primer parlà del dalmàtic i del sard,¹ després es referí al tessinès *amprötan*, *lambrot* «lombrico», que presentarien canvi de sufix, i cast. *lambrija*, arag. *lambreño*, que tindrien el mateix canvi inicial. De fet entre els descendents de LUMBRICUS aplegats per Bertoni (*ARom.* I, 411), ultra molts en *lu-*, *lo-*, n'hi ha també en *la-*: *lambrik* en el Piceno (Civitella del Tronto), i més al Nord *ambrisul* a la Romagna (Rimini, Forlì), (*lambri*s cap a Alessandria, *lambri*s al Sud de Milà (Godiasco), *amfrìgora* a Brissago (prop de Locarno, Ligúria); quant al tipus *lambrot-*, *ambròtola*, l'assenyala en una dotzena de localitats del lombard alpí no sols en el Tessí sinó Como, Valtellina i Mesolcina.

De tota manera cal tenir en compte que els roms *limbric* por resultar de *limbric*, que és com ho diuen en dial. macedo-romanès; i aquest seria normal per a UM + cons. (Giuglea-Sădeanu, *Rev. Fil. Rom. și Germ.* VII, 136). I que per a l'arag. *lambreño* i cast. *lambrija* hi ha la possibilitat que surtin de *alambreño*, *-brija*, 'fi com un filferro' (AERAMEN), veg. *DECH* III, 691, n. 1. Hi ha d'altra banda l'alt-arag. *lemereco* (a Bielsa i Gistaín), alterat en *delemeco* a Plan (*BDC* XXIV), que potser es podria explicar a base d'un LIMB(I)RICU, si bé sembla que ens hi haguéssim d'ajudar admetent una contaminació per a la *é* (la del cat. *lamec* 'llaminer'?).

Constata el mestre Jud, com a base fonètica, un *LIMBRICU, però com que a aquesta base no li sabem imaginar cap explicació natural, ni en llatí ni en italià o indoeuropeu: ¿caldrà admetre que s'havia alterat per contaminació d'algun altre mot?, probablement LIMUS 'llot'; puix que *lambric* és un «cuc de fang»: potser ajudant-hi LIMAX 'llicam', o VERMICULUS (que coincideix considerablement amb LUMBRICULUS); i àdhuc *limbus* 'cordill, voraviu' i *lemniscus* 'llicam' podrien entrar en joc.

Potser va persistir en algun parlar català una forma amb la síl·laba llatina LU- (cat. or. *lambrik*, *AlcM*, no crec que existeixi): *lombriol* a la Ribera Alta del Xúquer segons *AlcM*; i és la forma que dona Busa-N. (1507): «*lombriol* del estómac: ascaris; lo- qualsevol: lumbricus» (D-IV-3); però tant Giner i March, per a Carlet i Alcoi (1935), com Moll (*AORBB* III, 11) el que donen és *lambriol*, que *AlcM* localitza a Albaida, Alcoi, Pego i Gandia; jo mateix vaig anotar *lam-*

brigols 'tartanys' a Alberic i a Alginet (1962), i només tinc nota d'un *lombric* a Alberic (1963), que *AlcM* documenta en Arnau de Vilanova, Màcer, Cauliach i la Menescalia de Díeç (tots autors susceptibles d'usar un mer llatíisme).

Pel que fa a la variant en *-ol*, no hi ha cap necessitat de postular, com a base d'aqueixa forma, un LUMBRICULUS: probablement moss. *lombriol* amb *-ol* ultracoregit. En fi, a les muntanyes de Morvedre vaig anotar *lambrijsia* (1961), on m'explicaven que els granets de terra dels tartanys els fa la +*lambrijsia*: això podria anar amb el cast. *lambrija* i Bàbia *tsambrixa* (Gnz. Álvarez), potser com una forma mossàrab treta del LUMBRICE llatí vulgar i castellà (o d'una espècie de plural neutre *LUMBRICIA provinent de LUMBRIC): caldrà comprovar si a Morvedre ho empen com a singular genèric o com un collectiu. Benasc +*lombriquera* 'palito de la trampa para cazar pájaros, donde se coloca el cebo' [o sigui *lambrics*, és clar]: «mal cassaràs moixons sin res a la *lombriquera*» (Ferraz, p. 73).

¹ Això últim no es confirma: de res d'això no parla MLWagner (*DiEtSdo.*). Potser pensa en un «*brinzis cannèdda*: specie di verme» que figura en Spano; però això no fóra fonèticament possible, i MLWagner solament admet *brinzi* com a nom de certs ocells, el qual suposa pre-romà.

Llambriol, -igol, V. *lombriol*, *lambric* *Llambri-*
ner, *lambri*, V. *lambregar* *Llambritja*, V. *baldrítaxa*
i *lambregar*

LLAMBRÓ, 'tumor en les venes de les bèsties solípedes', probablement alteració del cast. *lamparón*, port. *lamparão*, fr. *lampas*, que signifiquen tumors iguals o molt semblants, alterat en català per influència de *llambroix*, espècie de botavant per ferrar el cavall, i usat també per curar-lo. □ 1.ª doc.: *AlcM*.

En la forma primitiva el recull l'*InvLC* (definint 'malaltia mortal del cavall') en un doc. de 1363: «*dictus equus patiebatur quandam infirmitatem vocatam lamperó*». Per al mot castellà i portuguès, i per al seu congènere francès, tots dos ja documentats en el segle XIII, i per a llur etimologia, veg. *DCEC/DECH*, s. v. (III, 568b1-5, b222, b24).

Llambroc, V. *lambrot* (LLAVI) *Llambroix*, *lambroixar*, *lambroixet*, *lambrosa*, V. *lambrusca* *Llambrot*, V. *llavi* *Llambriquer*, V. *llob* *Llambusc (Bulbena, Salvat, no Lab.), mot inventat per un pseudo-lexicògraf comerciant, a base del mall. *lambrusquer* i de l'hispano-amer. i gall. *lambrusco*, -busco, -buzo (*DECH* III, 566a41, 46, 49).

LLAMBRUSCA, 'vinya silvestre', del ll. vg. LAMBRUSCA, ll. clàssic LABRUSCA id. □ 1.ª doc.: S. XIV.

«*Lambriques* sien cremades en ol<1>a nova e la pólvora sie passada per un cendat» és recepta del *Tre-sor de Pobres* (S. XIV) copiada en el *DAG*. També figura, si bé sense definició, en els dicc. de rims de JMarc (314) i d'Aversó (§ 190), *labruscha*, com a consonant